
ZESZYTY NAUKOWE WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ
W BYDGOSZCZY
STUDIA PEDAGOGICZNE 1984 z.12
Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna /3/

Rozdział I. WYBRANE ZAGADNIENIA KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI
NAUCZANIA POCZĄTKOWEGO I WYCHOWANIA PRZED-
SZKOLNEGO

EDMUND STUCKI
WSP w Bydgoszczy

NEKTÓRE WARUNKI EFEKTYWNEGO KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI
W INSTYTUCIE NAUCZANIA POCZĄTKOWEGO I WYCHOWANIA PRZED-
SZKOLNEGO WSP W BYDGOSZCZY

Poszukiwania modelu osobowego nauczyciela sięgają dość szer-
okich i możliwych obszarów jego działalności, a interpretacja tej dzia-
łalności jest mocno osadzona przede wszystkim w pedagogice, ale tak-
że w psychologii, ma również uzasadnienia biologiczne.

Wynika to z tego, że działalność nauczyciela nauczania począt-
kowego różni się zasadniczo od innych rodzajów działalności ludzkiej.
Powinien on być zarazem wychowawcą i opiekunem, mistrzem i artystą,
badaczem i przewodnikiem.

Taki nauczyciel wywiera ogromny wpływ na kierunek, tempo i
treść rozwoju wychowanków. Szybki rytm życia, ogromne zmiany społeczne
zmuszają nauczyciela do pracy nad osobistym rozwojem, do pracy
nad sobą przez całe życie.

Drogą prowadzącą do tego celu może być umiejętne organizowa-
nie i włączanie się do różnych form doskonalenia oraz uprawiania sa-
moksztalcenia.

Zadania te mogą spełnić organizowane przez szkoły wyższe
konferencje problemowe oraz publikacje upowszechniające dorobek po-
szczególnych ośrodków akademickich, zakładów kształcenia nauczycieli.
Przekonany o potrzebie wymiany doświadczeń, otwierając konferencję
na temat efektywności kształcenia nauczycieli nauczania początkowego
i wychowania przedszkolnego w zakresie muzyki, plastyki i techniki,
chciałbym na wstępie zwrócić uwagę na pewne aspekty pracy Instytutu
Nauczania Początkowego i Wychowania Przedszkolnego, jego specyfikę
i ukierunkowania, po to, aby łatwiej można było łączyć i porównywać
rozwiązania w innych uczelniach z naszymi rozwiązaniami w zakresie

kształcenia nauczycieli tych dwóch specjalności, w szczególności zaś w zakresie interesującej nas problematyki konferencji /tj. muzyki, plastyki, techniki/.

Instytut Nauczania Początkowego i Wychowania Przedszkolnego pracuje w strukturze Wydziału Pedagogicznego już szósty rok. Prowadzi działalność dydaktyczną łącznie z tokiem studiów, działalność naukową i wychowawczą.

W strukturze swej ma trzy zakłady naukowe: Zakład Muzyki, Plastyki i Techniki /który jest organizatorem dzisiejszej konferencji/, Zakład Nauczania Początkowego i Zakład Wychowania Przedszkolnego. Łącznie w Instytucie pracuje 29 pracowników etatowych, dwóch samodzielnych i ośmiu doktorów oraz pięciu pracowników na godzinach zleconych.

Baza Instytutu jest dobra. Nowy pawilon, siedem pracowni /plastyczna, techniczna, pracownia zajęć muzycznych i ćwiczeń ruchowych, pracownia metodyki nauczania początkowego, pracownia polonistyczna, matematyczna, pracownia metodyki wychowania przedszkolnego, pracownia biologiczno-geograficzna/, dwie sale seminarium magisterskiego, pięć sal konwersatoryjnych i po trzy pomieszczenia dla każdego zakładu, stwarzają właściwe warunki pracy studentom i nauczycielom akademickim. W Instytucie studiuje 21 roczników. Są to po cztery roczniki Nauczania Początkowego i Wychowania Przedszkolnego na studiach dziennych o liczbie 434 studentów oraz 7 roczników Nauczania Początkowego i cztery roczniki Wychowania Przedszkolnego na studiach zaocznych - 478 studentów. Ponadto prowadzimy dwa studia podyplomowe /trzysemestralne/ o specjalności nauczania początkowego dla 60 studentów absolwentów pedagogicznych studiów dziennych/ po pedagogice szkolnej, kulturalno-oświatowej, opiekuńczo-wychowawczej oraz wychowaniu obronnym/. Łącznie w Instytucie studiuje 972 studentów. Instytut wykształcił już 903 magistrów, a w tym roku opuści Uczelnię na tych dwóch specjalnościach 198 osób, co stanowić będzie łącznie 1101 absolwentów.

Instytut nasz realizuje problematykę badawczą w badaniach podstawowych i stosowanych w zakresie psychodydaktycznych i metodologicznych podstaw edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, bierze udział w pracach rzeczoznawców w zakresie nauczania początkowego w Polsce, gdzie odnotowujemy nasz udział w opracowywaniu koncepcji studiów, modyfikacji podręczników dla klas I-III oraz metodyk szczegóło-

wych.

Ponadto Instytut współpracuje z PWN-em, WSiP-em oraz centralnymi czasopismami pedagogicznymi. Pracownicy naszego Instytutu opublikowali ponad 400 artykułów, 28 książek i mają w drukarni dalsze 4 pozycje zwarte i szereg artykułów. Wydajemy również własne pozycje w ramach wydawnictw Uczelni. Do tego należy zaliczyć seryjny skrypt pt. "Z teorii i praktyki nauczania początkowego". Ukazały się z tej serii dwie części, a część trzecia i czwarta jest w druku. W każdym z tych skryptów zawarte są m.in. materiały z zakresu muzyki, plastyki i techniki.

Wydaliśmy również skrypt pt. "Materiały pomocnicze do zajęć umuzykalniających i muzyki z metodyką", który uczestnicy konferencji otrzymali. Od dwóch lat redagujemy zeszyty naukowe Instytutu. Zeszyt nr 1 z serii Studia Pedagogiczne pt. "Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna" ukazał się w roku ubiegłym, a zeszyt nr 2 w roku 1983. Zawierają one materiały z badań naukowych pracowników Instytutu, w tym także pracowników Zakładu Muzyki, Plastyki i Techniki.

W Instytucie działają dwa koła naukowe, chór, zespoły wokalne, instrumentalne, recytatorskie i teatrzyk kukiełkowy. Należy nadmienić, że wszystkie poczynania naukowe Instytutu odnotowywane są w UNESCO, które przyjęło nas do swego grona instytutów naukowo-badawczych. W Zakładzie Muzyki, Plastyki i Techniki, który interesuje nas dzisiaj najbardziej pracuje 12 etatowych pracowników i 3 pracowników na godzinach zleconych, w tym 8 etatowych nauczycieli muzyki, 2 plastyków, 2 do pracy i techniki.

W tym miejscu omówię krótko jeden szczegół naszej koncepcji kształcenia nauczycieli w zakresie muzyki, bowiem zatrudniamy w tym zakresie 12 nauczycieli akademickich. Zajęcia umuzykalniające wynikające z planów studiów trwają u nas trzy lata, przy czym na pierwszym roku trzy godziny, z których jedna godzina przeznaczona jest na zajęcia muzyczno-ruchowe. W ostatnim semestrze trwania tych zajęć, tj. na trzecim roku, rozpoczyna się równolegle muzyka z metodyką.

Z kolei w ramach zajęć fakultatywnych przez 4 lata każdy student ma zajęcia z fortepianu w grupach 6 osobowych. Fakultatywność polega na tym, że studenci którzy są po szkołach muzycznych, ogniskach itp. i jeżeli po pierwszym roku okaże się, że mają dobrze opanowany instrument, mogą od drugiego roku podjąć naukę gry

na drugim instrumencie: akordeon, skrzypce lub gitara. Indywidualne ćwiczenia na instrumentach zapewnia 10 fortepianów, komplety gitar i innych instrumentów. Na III roku lub IV student wybiera jeden z pozostałych fakultetów: tj. teatrzyk dziecięcy, poradnictwo wychowawcze lub badanie dojrzałości szkolnej.

Innym szczegółem są na przykład specyficznie prowadzone egzaminy sprawnościowe /w terminie po 20 czerwca/ dla kandydatów na studia z zakresu: poprawności wymowy, uzdolnień muzycznych i uzdolnień plastycznych. Takich szczegółów w naszej strukturze kształcenia jest więcej. Dotyczy to także plastyki i pracy-techniki. Myślę, że konferencja pozwoli wymienić doświadczenia i ustalić wnioski dla coraz bardziej efektywnego kształcenia nauczycieli.

W odniesieniu do naszej konferencji można by postawić następujące pytania:

1. Czy obecny system kształcenia nauczycieli w zakresie muzyki, plastyki i techniki można tylko modyfikować, czy wymaga on poważniejszych zmian /w tym plany studiów i programy studiów /?
2. Czy przy wielokierunkowym przygotowaniu kandydatów na nauczycieli w zakresie nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego można łączyć te studia jeszcze z innymi kierunkami?
3. Jaka powinna być ilość przedmiotów społecznych, pedagogicznych i praktyki?
4. Jakie powinny być wymogi rekrutacyjne pod względem merytorycznym na studia dzienne i zaoczne?
5. Jaki przyjąć system dokształcania nauczycieli po studiach Nauczania Początkowego i Wychowania Przedszkolnego?
6. Jaki powinien być profil studiów podyplomowych na specjalnościach nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego?

Z pewnością referaty, komunikaty naukowe na obradach plenarnych, w zespołach problemowych, gości i naszych pracowników, a ponadto zajęcia ze studentami i dziećmi, zwiedzanie, rozmowy i dyskusje dadzą w części odpowiedź na wymienione i inne pytania.

Życzeniem organizatorów konferencji jest wymiana doświadczeń, poglądów oraz znalezienie dróg coraz lepszego i skuteczniejszego kształcenia nauczycieli nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego.